

Türkçe ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Değerlerin Karşılaştırılması

Ayhan DÖNMEZ¹

Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye

Özet

Türkçe dersi ile Sosyal Bilgiler dersi içerik noktasında sosyal bilimler anlamında birbirini tamamlar niteliktedir. Bu çalışmada 2009, 2017 ve 2019 yılı Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2018 yılı Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının değerler açısından analiz edilmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu programlar değerler açısından analiz edilerek değerlendirilmiştir. Araştırmanın modeli betimseldir ve nitel araştırma yöntemi özellikleri taşımaktadır. Araştırmanın veri kaynağını 2018 yılında MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan Türkçe dersi öğretim programı ve Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri doküman inceleme yönteminin ilkeleri temele alınarak analiz edilmiştir. Her iki öğretim programında yer alan değerlere ait kavramlar incelendiğinde milli ve evrensel değerlerin her iki programda da ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında tarih ve coğrafya kaynaklı öğrenme alanlarının yer alması sebebiyle yine tarih ve coğrafyaya ait değerlerin sıklıkla yer aldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre diğer öğretim programlarının ayrıntılı bir biçimde incelenmesi ve güncel şartlara göre değerler konusunun güncellenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Türkçe Dersi Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

Atıf:

Dönmez, A. (2020). Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersi öğretim programındaki değerlerin karşılaştırılması. *Eğitimde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi (INNER)*, 2(1), 14-23.

Makale Türü	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi	Yayın Tarihi
Araştırma Makalesi	11.09.2020	04.11.2020	31.12.2020

¹ Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye, ayhandonmez1903@gmail.com

Bireyler birbirleriyle anlaşabilmek için öncelikle ortak bir dile ihtiyaç duyar. Bu iletişim dili yurdumuzda konuşma dili olarak düşünüldüğünde köklü bir geçmişi olan ve sürekli kendini geliştirerek dünya üzerinde yayılan Çağdaş Türkiye Türkçesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dil, yaşamın her alanındaki duygu, düşünce, inanç, değer yargıları, kültürel birikimlerin anlaşılması ve kuşaktan kuşağa aktarılması için kullanılır. Bireyler düşünceyle iç içe bir yapıya sahip olan dil ile düşünür, fikirlerini aktarır, gelen uyanları anlar ve düşünme gücünü dil sayesinde geliştirirler (Aksan, 2015; Ergin, 2013). Çağdaş Türkiye Türkçesinin öğretiminde kullanılan ders ilköğretim kademesinde Türkçe dersi olarak geçmektedir. Ancak sağlıklı bir iletişim kurabilmek için dil kavramı tek başına yeterli olmayabilir. İletişim dilimiz olan Türkçenin yanı sıra bireylerin birlikte yaşamalarına, sosyal çevreye uyum sağlamalarına ve birlik-beraberliğin artmasında etkili olan Sosyal Bilgiler dersi ile karşılaşmaktayız. Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersi programı incelendiğinde değer kavramının ayrı bir başlık altında açıklandığını görmekteyiz.

Bu değerler içerisinde Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarında kök değerler olarak “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” kavramları yer almaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 2018a; MEB, 2019). Ancak 2009, 2017 ve 2019 Türkçe öğretim programları incelendiğinde değerlerin Türk kültürü (bayramlar ve törenler, türkü, halk oyunları, vatan, kahramanlık, bayrak vb.), Türk büyükleri (Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Mevlânâ, Hacı Bektaş-ı Velî, Yunus Emre, Mimar Sinan, Nasrettin Hoca vb.), Türkçemiz, cömertlik, merhamet, paylaşma, adalet, doğruluk, dürüstlük, özgüven, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımlaşma olduğunu görmekteyiz. Sosyal Bilgiler öğretim programı (2018b) incelendiğinde ise değerlerin adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik olduğu tespit edilmiştir. Değer, bir ülke tarafından benimsenen ve bir amaç olarak belirlenerek kendi bireylerine kazandırmaya çalıştığı davranışların tümüne denir. Değer kavramı ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Örnek olarak Güney Kore’de birliktelik, başarı gibi değerler söz konusu iken (Ihm Kwon, 2002), Almanya’da özgüven, öz değer, kendi değerlerini oluşturma, toplumsal uyum gibi değerler mevcuttur (Kopp, Niedermeier ve Mandl, 2014). Milletlerin kendine ait değerleri, tarihlerinde yaşadıkları olaylara, önemli gördükleri olgulara göre şekillenir. Değerleri korumanın ve sürdürmenin önemi de böylece ortaya çıkar. Bu yüzden değer eğitiminde ailelerden sonra okullara da önemli görevler düşmektedir. (Özbay, Karakuş Tayşi, 2011, s. 24). Değerler eğitiminin hedefi bireyin kendini tanıması, anlaması ve tamamlaması yoluyla iyi bir hayat sürmesini sağlamaktır (Kılıncı, Akyol, 2009, s. 5). Bu bağlamda düşünüldüğünde, okullar sadece bilginin aktarıldığı yerler değil, toplumumuzun değerlerinin de kazandırıldığı kurumlardır denilebilir.

Winter, Newton ve Kirkpatrick (1998)’in, yapmış oldukları sınıflandırmada değerleri ilgili olduğu insan topluluğunun özelliğine göre ailevi değerler, toplumsal değerler ve bireysel değerler olmak üzere üçe ayırmışlardır. Bireyin kişilik ve karakter gelişiminde ailevi değerler önemli oranda belirleyicidir. Nitekim birey için ebeveyn ve kardeşler rol model alınmaktadır. Toplumsal değerler içerisine gelenek ve görenekler, örf-adet ve toplumsal kuralların birçoğu girmektedir. Toplumsal değerler sayesinde bireylerin ortak davranışlar sergilemeleri sağlanır, bu sayede toplum içerisindeki çatışmalar azaltılarak toplumun devamlılığı sağlanmış olur.

Bireysel değerler, bireyin kişilik ve karakter gelişiminde önemli rol oynar. Eğer bireyde bu değerler yeterince gelişmezse kişilik problemleriyle karşılaşma riski ortaya çıkar.

Nelson da değerleri “bireysel değerler”, “grup değerleri” ve “sosyal değerler” olmak üzere üç grupta ele almaktadır. Buna göre bireysel değerler; seçim yapmada ve satın alınan ürünlerde, hobilerde olduğu gibi diğer kişisel tercihlerle ilişkilidir (Michaelis, 1988'den akt. Yazıcı, 2006, s. 502). Grup değerleri; belirli bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan değerlerdir. Bu grup; aile, kulüp, dini ya da politik bir grup olabilir (Naylor ve Diem, 1987). Sosyal değerler ise adalet, saygı, farklılık, eşitlik gibi değerlerdir ve bireyin mevcut toplumsal yapı içerisinde varlığını devam ettirmesine yarar (Michaelis, 1988'den akt. Yazıcı, 2006, s. 502). Rokeach (1973, s.28) değerleri 1. “Gaye değerler”, 2. “Vasita değerler” olarak iki grupta incelemiştir. Gaye değerler; “aile güvenliği barış içinde bir dünya, başarılı olmak, bilgelik, eşitlik, gerçek dostluk, güzellikler dünyası, heyecan verici hayat, iç huzur, mutluluk, saygı, dostluk, özgürlük, rahat bir hayat, sosyal kabul, ulusal güvenlik, zevk” şeklindedir. Vasita değerler ise; bağımsızlık, affedici olma, cesur, dürüst, entelektüel, geniş görüşlü, hırslı, itaatkâr, kendini kontrol edebilen, nazik, mantıklı, neşeli, sevecen, sorumluluk bilinci olan, temiz, yardımsever, oluşturmacı olmak” şeklindedir. Değerlerle ilgili olarak dikkat çekici çalışmalar yapan yazarlardan birisi de Schwartz'dır. Schwartz (1992) değerleri; bireysel ve kültürel olmak üzere iki kategoride incelemiştir. Bireysel düzeydeki değerler, kişilerin yaşamlarını yönlendirmedeki önemlerine göre ele alınır. Değerlerin kültürel düzeyde incelenmesindeki amaç ise, toplumun genelinde paylaşılan ve toplumsal normlara dayanan soyut fikirlere ilişkin bilgi üretmektir. Kültürel düzeydeki inceleme birimi kültürel grubun (ulus, etnik grup) kendisidir. Bu iki düzey arasındaki ayrımın nedeni ise, bireysel düzeyde kişiyi yönlendiren değerler arasındaki güdüsel ilişkilerin kültürel düzeyde aynı özellikleri sergilememesi olasılığının bulunmasıdır (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000; Yazıcı, 2006, s. 503).

Türkçe Eğitiminde Değerler

Okullarda dil öğretiminin gerçekleştirilmesinde en büyük sorumluluk Türkçe derslerine düşmektedir. Türkçe kursu, milli kültürün gelecek nesillere aktarılması ve nesiller arasında bağ kurulması açısından bir köprü görevi görmektedir ve aynı zamanda kültürün en önemli unsurlarından biridir. Türkçe kursu aynı zamanda toplumun milli bilincinin, ana dilinin ve ortak kültürünün korunmasında da etkin rol oynuyor. Bireylerin ana dilini etkili bir şekilde kullanabilmesi, dil becerilerini geliştirebilmesi, anlama ve ifade etme yeterliliğini kazanabilmesi Türkçe başarısına bağlıdır. Türkçe bir amaç ve araç olarak okulda öğretimin temelini oluşturur (Demirel, 2004).

Öncelikle Türkçe Dersi Öğretim Programı olmak üzere sosyal alanlarla ilgili olan diğer derslerin öğretim programlarında da değer eğitimi ve öğretimine daha geniş yer verilmesi, değerlerin yozlaşmaya yüz tuttuğu günümüz sosyal yaşamında gerçekleşebilecek olumsuzlukları önleyebilmek adına eğitimsel bir ihtiyaçtır. Nitekim Türkçe dersinin en önemli öğretim materyalleri arasında; toplumda her yaş ve gruba hitap eden, onları besleyen biyografi, öykü, masal, roman, destan, efsane vb. türlerdeki metinler yer almaktadır. Bilindiği üzere bu metin türlerine değer eğitimi etkinliklerinde de sıklıkla başvurulmaktadır (Sallabaş, 2012; Kardaş, 2015).

Türkçe dersi; doğru ve güzel okumayı/yazmayı, etkili dinlemeyi, dil bilgisi kurallarını uygulatmayı ya da etkili konuşmayı amaçlamanın yanında; bireyin millî, ahlaki, sosyal ve

evrensel değerlere sahip olmasını da amaçlar (İdi Tulumcu, Tulumcu, 2015, s. 538). Türkçenin bu amaçlarını uygulamaya geçirecek en uygun materyal, metinlerdir. Bir millet, değerlerini geçmişten geleceğe edebi eserleri aracılığıyla aktarır. Edebi eserlerin aktarımı için de Türkçe dersinde, ders kitabında yer verilen metinler titizlikle incelenmeli, eserlerde işlenen değerler çocuklara aktarılmalıdır (Şentürk ve Aktaş, 2015, s. 218).

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Değerler

Sosyal Bilgiler dersinin önemli bir parçası olarak değerler eğitimi öğrencilerin kendilerini yönlendiren kültür ve kurumlarını desteklemek amacıyla verilmesi gereken değerleri anlama ihtiyacı olduğunu gözler önüne serilmektedir (Naylor ve Diem, 1987, s. 347). Özellikle toplumun yönlendirilmesinde önemli bir işlevi olan Sosyal Bilgiler eğitiminin değerler doğrultusunda yetiştirilecek bireylerde ayrıca önem verilmesi gerektiği çok önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Düzenli bir toplum hayatı için belirtilen değerlerin toplum tarafından benimsenmesi ve içselleştirilmesinin yanı sıra kişisel değerlerden daha fazla genel değerlere ulaşma konusunda Sosyal Bilgiler dersi etkili olmaktadır (Parker, 2001, S. 85).

Sosyal Bilgiler öğretim programında yurttaşlık eğitimi çerçevesinde tarih, coğrafya, vatandaşlık bilgisi ve dersleri çok önemli bir yere sahip olmuştur (Öztürk, 2007). Ayrıca toplumun gereksinim duyduğu etkin vatandaş rolü ve toplumsal yaşam ile alakalı birtakım değerlerin öğrencilere kazandırılmasına yönelik değerlerin büyük bir bölümü Sosyal Bilgiler dersi vasıtası ile gerçekleşmektedir (Yalar ve Yelken, 2011, s.82). Öğretmenler ve ailelerin bir ortak noktası ise öğrencilerin iyi bir insan, yardım etmeyi seven, saygı duyan ve hümanist olmalarını istemeleridir. Sosyal Bilgiler programında en önemli hedeflerden biri saygı ise diğeri insancıl değerlerin gelişimini destekleyici vatandaşların yetişmesini sağlamaktır (Chapin and Messick, 1999, s.5). Dolayısıyla Sosyal Bilgiler dersinin bilgi, beceri, değer ve vatandaşlık eğitimi üzerine odaklandığı söylenebilir (Chapin and Messick, 1999, s. 5; Naylor and Diem, 1987, s.10).

Sosyal Bilgiler dersinin topluma duyarlı vatandaş yetiştirme amacı değerlerin kullanılan materyaller aracılığıyla iyi bir şekilde işlenmesine bağlıdır. Öğretmenin, öğrencilerine uyguladığı öğretim yöntemlerinin yanı sıra öğrencilerin de sosyal hayatlarında daha girişken olmasını sağlayacak uygulamalara yer vermesi gerektiği düşünülmektedir. Öğrencinin yaparak-yaşayarak ve keşfederek öğrenmesi hem modern eğitim anlayışının uygulanmasına katkı sağlayacak hem de bireylerin belirlenen değerlere uygun yetişmesine olanak tanyacaktır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırma, nitel araştırma metodolojisine uygun olarak hazırlanmıştır. Arastırma nitel araştırma modellerinden “Doküman İncelemesi” kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu sekiliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu modelde araştırma konusu olan olay, olgu, nesne, birey vb. kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2011, s. 77). Bu araştırmada Türkçe öğretimi ve Sosyal Bilgiler öğretimi alan yazınında değerler eğitimi

üzerine yapılan çalışmalar taranarak araştırmanın amacına hizmet eden veriler belirlenmiş ve betimlenmiştir.

Verilerin Analizi

Doküman incelemesi ile fişlenen verilerin analizinde “betimsel analiz” metodu kullanılmıştır. Betimsel analizde amaç, doküman taramasıyla elde edilen bulguların yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada öncelikle değer eğitimi üzerine yapılan bilimsel çalışmalar belirlenmiştir. Belirlenen çalışmalar incelenerek öne çıkan değerlerin frekans ve yüzde değerleri tablolaştırılarak sunulmuş, bulgular değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Bulgular

Türkçe Dersi öğretim programı ile Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlerin birçoğu birbiriyle örtüşmesine rağmen bazı değerler Türkçe dersi öğretim programında yer alıp Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer almamaktadır. Söz konusu durum Tablo 1 de gösterilmiştir.

Tablo 1

Türkçe ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerler

2009, 2017 ve 2019 Türkçe Ders Programında Yer Alan Değerler	2018 Sosyal Bilgiler Ders Programında Yer Alan Değerler
Türk kültürü (bayramlar ve törenler, türkü, halk oyunları, vatan, kahramanlık, bayrak vb.)	Adalet
Türk büyükleri (Atatürk, Fatih Sultan Mehmet, Mevlânâ, Hacı Bektaş-ı Velî, Yunus Emre, Mimar Sinan, Nasrettin Hoca vb.)	Aile birliğine önem verme
Türkçemiz	Bağımsızlık
Cömertlik	Barış
Merhamet	Bilimsellik
Paylaşma	Çalışkanlık
Adalet	Dayanışma
Doğruluk	Duyarlılık
Dürüstlük	Dürüstlük
Özgüven	Estetik
Sabır	Eşitlik
Saygı	Özgürlük
Sevgi	Saygı

Sorumluluk	Sevgi
Vatanseverlik	Sorumluluk
Yardımlaşma	Tasarruf
	Vatanseverlik
	Yardımseverlik

Tablo 1'e göre Türkçemiz, Türk kültürü, Türk büyükleri, cömertlik, merhamet, paylaşma, doğruluk, özgüven ve sabır değerleri yalnızca Türkçe dersi öğretim programında yer alırken; Aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, eşitlik, özgürlük ve tasarruf değerleri ise yalnızca Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer almaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçlarıyla ilgili yeterli düzeyde kaynağa ulaşamamış olması Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretiminde değerler eğitimi konusu üzerinde karşılaştırmalı olarak henüz yeterli sayıda çalışmanın yapılmadığı anlamına gelmektedir. Bunun yanı sıra araştırma sonucunda her iki öğretim programında yer alan değerlere ait kavramlar **incelendiğinde** milli ve evrensel değerlerin her iki programda da ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında tarih ve coğrafya kaynaklı öğrenme alanlarının yer alması sebebiyle yine tarih ve coğrafyaya ait değerlerin sıklıkla yer aldığı tespit edilmiştir.

Öğretim programlarının değerler eğitimi açısından incelendiği farklı çalışmalara sık rastlanmasa da değerler eğitimi üzerine yapılan farklı çalışmalar alanyazında kendine yer bulmaktadır. Yapılan bir çalışmada 2018 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı incelenmiş, 131 başarı hedefinin 98'i sorumluluk değeri ile ilişkili olduğu, başarı hedeflerinin sınıf düzeyine göre dağılımı incelendiğinde ise altıncı sınıfta en fazla ilişkilendirilerek, yedinci sınıf düzeyinde en az ilişkilendirildiği tespit edilmiştir (Artvinli ve Dönmez, 2020). Değerler eğitiminin öğrenciler üzerine etkisinin incelendiği bir çalışmada hayat bilgisi öğretimi sürecinde uygulamaya konulan saygı ve sorumluluk temelli değerler eğitimi programının ilkökul 3. sınıf öğrencilerinin özsaygı seviyelerini artırdığı sonucuna varılmıştır (Uzunkol, 2014). Yapılan başka bir çalışmada ise ergenlere verilen değerler eğitimi sonucunda öğrencilerin öz düzenleme becerilerinin arttığı ve bilişsel stratejilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılarak sınav kaygılarını düşürdüğü tespit edilmiştir (Ergün, 2013).

Değerler eğitimi verilirken kullanılan kitaplar da önem arz etmektedir. Özellikle MEB tarafından 2005 yılında tavsiye edilen 100 temel eserin yirmisini inceleyen Kantar (2014), incelediği eserlerin tüm değerleri kapsamadığını tespit etse de çoğunun kazandırılmasında etkili olabileceği sonucuna ulaşmıştır. Değerler eğitiminde kullanılacak bir diğer materyal dergilerdir. Latifoğlu (2013) ve Atmaca (2011) "Çocuklara Mahsus Gazete" adlı bir çocuk dergisini incelemiş ve dini-ahlaki değerlerin bu yolla çocuklara kazandırılabilmesinde etkili olabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretiminde değer eğitimi üzerine yeterli sayıda çalışmanın yapılmamış olması, sosyal iletişim becerileri istendik düzeyde gerçekleşmiş, yaşadığı topluma aidiyet duygusu gelişmiş bireyler yetiştirmeyi önceleyen Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersi için önemli bir eksiklik olarak görülebilir. Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretiminde değer eğitimi konusuna dikkat çekilmesi, yapılacak çalışmaların nicelik ve niteliklerini geliştirmek için Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersi öğretim programları yenilendiğinde değer iletimi çalışmalarının çerçevesinin belirtilmesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler derslerinin yanı sıra diğer öğretim programlarının da karşılaştırmalı olarak ayrıntılı bir biçimde incelenmesi, günümüz eğitim koşullarına uygun olarak bazı bölümlerin uzmanlar tarafından güncellenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Aksan, D. (2015). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Türk Dil Kurumu.
- Artvinli, E., ve Dönmez, L. (2020). Value of responsibility and the attainment targets connection in 2018 social studies curriculum of Turkey. *Osmangazi Journal of Educational Research*, 7(2), 77-104.
- Atmaca, G. (2011). *Çocuklara Mahsus Gazete' de Değerler Eğitimi (1-100 sayılar)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Chapin, J. R. & Messick, R. G. (1999). *Elementary social studies: A Practical guide*. Addison Wesley Longman, Inc.
- Demirel, Ö. (2004). *Türkçe öğretimi*. Pegem Akademi.
- Ergin, M. (2013). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Yayıncılık.
- Ergün, S. (2013). *Ergenlere Verilen Değerler Eğitiminin Öz Düzenleme Stratejilerini Üzerindeki Etkisinin Sınanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ihm Kwon, Y. (2002). Western influences in Korean preschool education. *International Education Journey*, 3(3), 153-164.
- İdi Tulumcu F. ve Tulumcu F. M. (2015). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 535 – 560.
- Kantar, Ş. (2014). *İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde 100 Temel Eser Yoluyla Değerler Eğitimi*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (22. Basım), Nobel Yayınevi, Ankara.
- Kardaş, M. N. (2015). Orhun Abidelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Açısından Önemi II: Kül Tigin Abidesi, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Hüseyin Hüsnü Tekişik Özel Sayısı, 1, 133-149.
- Kılınç A. ve Akyol Ş. (2009, Mayıs, 1-3). *İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*, The First International Congress Of Educational Research, Çanakkale.
- Kopp, B., Niedermeier, S. ve Mandl, H. (2014, Kasım, 17-19). *Actual practical value education in Germany* (Conference Paper). ICERI 2014, Seville, Spain.
- Kuşdil, M. E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwarz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-80.
- Latifoğlu, N. (2013). *Çocuklara Mahsus Gazete'de Değerler Eğitimi (101-200. sayılar)*, İstanbul: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- MEB. (2018b). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- MEB. (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2017). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-8. Sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- MEB. (2018a). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-8. Sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- MEB. (2019). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Michaelis, U. J. (1988). *Social Studies for Children (A Guide to Basic Instruction)*, (Ninth Edition), Prentice Hall Inc.
- Naylor, D. T. ve Richard D. (1987). *Elementary And Middle School Social Studies*, Random House, United States of America.
- Öztürk, C. (2007). "Küreselleşme ve Bilgi Çağında Sosyal Bilgiler Öğretimi". *İlköğretimde Alan Öğretimi* içinde, Edt. A. Oktay; Ö. P. Unutkan. Morpa, 101-142.
- Parker, W.C. (2001). *Social Studies in Elementary Education*, Merrill Prentice Hall, United States.
- Sallabaş, M.E. (2012) Ömer Seyfettin Hikâyelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Bakımından İncelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 59- 68.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals In The Content And Structure of Values: Theory And Empirical Tests in 20 countries, M. Zanna (Ed.), In *Advances In Experimental Social Psychology* (25, 1-65). New York Academic Press.
- Şentürk L. ve Aktaş E. (2015). Türkiye’de ve Romanya’da Okutulan Ana Dili Türkçe Ders Kitaplarının Değer İletimi Açısından Karşılaştırılması, *Değerler Eğitimi Dergisi*,13 (29), 215-243.
- Uzunkol, E. (2014). *Hayat Bilgisi Öğretiminde Uygulanan Değerler Eğitimi Programının Öğrencilerin Özsaygı Düzeyleri, Sosyal Problem Çözme Becerileri ve Empati Düzeylerine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Winter, P. A., Newton, R. M., & Kirkpatrick, R. L. (1998). The insuence of work values on teacher selection decisions: The effects of principal values, teacher values, and principal teacher value interactions. *Teaching & Teacher Education*, 14, 385-400.
- Yalar, T. Yapnar Yelken, T. (2011). Değerler eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (38), 79-98.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler Eğitimi Genel Bir Bakış, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 19, 501-503.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yazar Hakkında

Ayhan DÖNMEZ: Dokuz Eylül Üniversitesi'nde doktora öğrencisidir. Anadili ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, eğitim bilimleri, Türk masalları ve bilgisayar destekli öğretim üzerine çalışmaları vardır. Lisans ve yüksek lisans eğitimini de aynı üniversitede tamamlamıştır.